

Jaffrennou (Taldir)

Taldir, Jaffrennou, bet ganet e Karnoed e 1879, marvet e Bergerac e 1956.

Modernnaet eo bet an doare-skriva.

Tennet eo ar pezh-c'hoari-mañ euz al leor

Teatr

Brezoneg Pobluz

Karhêz. Moullerez ar Bobl.

(1911)

Embannet e oa bet al leor-mañ e Karhêz gand moullerez ar Bobl (kelaouenn Taldir), ha war eun dro e Pariz, e ti Champion.

Al leor-mañ a zo kinniget

D'an Aotrou Emil ar C'hloareg

Mêr Plouian, Kannad Montroulez er Parlamant.

An *Teatr Brezoneg* a oa kouezet en e boull, pa adsavas an Aotrou Ar C'hloareg eur strollad en Plouian. Homañ a roas eun displegadenn gaer-meurbed a Vuhez Sant Gwenole, ar Sul 14 a viz Eost 1898. War an heveleb tro e oe krouet *Kevredigez Broaduz Breiz*, ar genta vreuriez a spered breizad.

AR BOURHIZ LORHUZ

C'hoari fentuz ar Bourhiz Lorhuz

en tri arvest

(Reizet a-nevez)

Displeget ar wech kenta en bourk Plouian
(Thomas Park, rener ar strollad)
en miz Eost 1899.

C'hoarierien

An Aotrou Teo, bourhiz.

E wreg, itron stummet.

Anna, o merh.

Lan ar Miller, peizant yaouank, servijer Anna.

Anastase Mercier, strak aotrou, c'hoantuz Anna.

Per Cocagne, micherour.

Katell, matez ar vourhizez.

Micherourien, Peizanted, Archerien.

Eur plah ostaleri.

An Aotrou Mêr.

KENTA ARVEST

*An Aotrou Teo, eur bourhiz pinvidig, a zo e-unan war an
teatr. Bale a ra gand eun êr uhel, e gov astennet en a-raog.
Komz a ra.*

Kevrenn I

Ar Bourhiz

Roi va merh da henez ! Eur peizant ken izel !
N'eus ket eur gwenneg toull 'n e di na 'n e hodell !
D'eun den na oar lared na "bonjour" na "bonsoir",
N'anvez¹ ket ar galleg, 'med brezoneg ne oar² !
E dad 'zo eur merour demeuz a reñk dister,
E vamm 'zo bet matez ! N'en-deus na stumm nag êr.
Va merh 'ra 'med gouela, 'ra 'med soñjal dezañ...
War va feiz n'he lezin biken da vond gantañ !
Beza din daou vil skoed a leve, - ha dihle -
Arhant du-mañ du-hont, hag a-hend-all danve'...

Chom a ra da zoñjal

Me, 'vid gwir, n'ouzon ket ar galleg difazi,
Mez va merhig Anna a zo bet er skol, hi !
Pa 'dez c'hoant e tispieg peziou galleg dinamm..
... En ze, red din anzaou, eo heñvel ouz he mamm !

Va gwreg, daonet 'vin ket, honnez he-deuz eur beg !
Ma ve deg 'eneb dezi, e hounezfe war deg !...
Mez... deom d'ar wirionez. Petra lavarfe 'n dud
O weled an Aotrou Teo o vond da goll e vrud
'N eur roi e bennherez d'eur peizant er hiz-se ?
Nann ! Gouel pez a gari !... Ne ran forz evid-se.
Gand henez ne di ket.

Gand eur vouez dudiuz :

Me 'anvez unan all,
Eun aotrou euz a gêr, a zo uhel e stal,
Hag a vije mad dit..

*Amañ e tigor an nor hag Anna, merh an Aotrou Teo a zeu e-
barz.*

Kevrenn II

Ar bourhiz, Anna

Ar bourhiz

Hirio out mintin mad.

¹ N'anvez : n'anavez

² 'med brezoneg ne oar : ne oar nemed brezoneg.

Deus, va merhig Anna, da roi eur pok d'az tad.

Anna

Demad, va zad karet.

Pokad a reont an eil d'egile.

Ar bourhiz

Da zaoulagad 'zo ru',

Anna vihan. Perag ema da dal ken du ?

Anna

N'e-neus netra, va zad. Ne deo ket du va zal.
Ha ma kerit, ouzoh me a hoarzo raktal³.

Ar Bourhiz

C'hoarz red ne dalv netra. Me 'bari e soñjez
En Yann Miller arre⁴ ? Red e vez diodez !
Te 'oar ze da-unan. Ar penn brezoneg-se
Ne lenn 'med journaliou euz on tammig kontre,
Ne hueill na politik na neventiou⁵ Pariz.
Komz a ra ar galleg 'vel eul loue⁶ pe eur wiz.

Anna a grog da ouela.

Adarre ! Red e vo din bremañ facha tre !..

Anna

Va zad ker, me ho ped, bezit ouzin true' !

Ar Bourhiz

Paour-kêz plah ! Truez 'walh am-beus-me diouzit.
Ne glaskan 'med da vad, kred an'⁷ p'her laran dit.
Peseurt gounid a ri gand Yann o timezi ?
Plah daou-vil skoed leve gand peizant dibarti⁸ !!

Anna

C'hwi 'peus arhant 'vid daou.

Ar Bourhiz

Petra ! Arhant 'vid daou !

Me 'wel n'anvevez ket⁹ talvoudegez an traou.
Peleh 'i gand Miller, peizant ken êz eo kouër,
Pa oar 'med brezoneg ! Pa'h i e-barz eur gêr,
'Vo c'hoarzet war ho penn ! Pa'h efot 'n eur salon¹⁰,
Mez a vo ho kweled gand da Yannig breton,
Ha pa resevi tud, pe doare degemer
A vezo greet dezo gand da bried Yann Gouër !..
Me am-beus em halon c'hoant da huanadi !

³ ouzoh me a hoarzo raktal : galleg. ouzoh e c'hoarzin raktal.

⁴ arre : adarre.

⁵ neventiou : nevezentiu.

⁶ loue : leue.

⁷ an' : ahanon.

⁸ dibarti : n'e-neus skoed ebed.

⁹ n'anvevez ket n'anvevez ket

¹⁰ salon : saloñs.

Anna

Feiz, me am-beus ivez c'hoant braz da hirvoudi.

Ar Bourhiz

Hirvoud 'ta.

Tevel a reont eur pennadig.

Sell, Anna, azezom eun tammig
Ma kontim euz an traou eur wech, ha rik-ha-rik,
Mar 'tesu soñj mad a ze, n'eus ket pemzeg deiz c'hoaz,
'Zeuas amañ eur paotr yaouank karget a hras
Hag a flouradennou. Dond a ree da weled
Hag-eñ e chome c'hoaz miniou plom da gaved.
Te 'oar zo bet gwechall labouret kalz war ze.
Pa oa mengleuziou plom o ren 'barz ar hontre,
'Hanta ! An Aotrou-ze, a du Roazon deuet,
E-neus el leoriou koz, eun deiz dizoloet
E vane dre amañ mengleuziou plom-arhant,
Re aouar a oa ivez zoken en Kenekant.
'Michañs, en-dao klevet komz euz on tiegez.
Amañ eo deut war-eeun, se avad a ouezez.
Pa glevis pehini e oa e gevridi,
Am-beus galvet da vamm, ha kalz 'plijas dezi.
Da biou ne blijfe ket eun aotrou ken lirzin ?
Neuze 'n-eus kendalhet goulenn en eur hoarzin
Keleier war an traou, ar parkou, o ano :
Me 'lavare dezañ, peogwir on deuz ar vro.
Me 'lar dit, Annaig, d'az mamm en-deus plijet
Muioh 'vid din-me c'hoaz... ya, ma vije gallet.
Setu prientet lein, ha pedet an aotrou.
Degemeret en-deus gand bep seurt bennoziou,
Tra ma padas al lein, ne ree 'med selled ouzit,
Me 'wele 'walh 'nije c'hoantaet komz ganit,
'N e zaoulagad 'lennen... Mez te, gand fri mouzet,
Ne zelles 'med a-gorn, ma oa mez da weled.
Ha feiz ! Goude lein on eet gantañ da vale,
Da ziskouez al lehiou. Gouestlet 'm-eus, ma Doue,
'Mije roet dezañ pemp-kant lur da gomañs...
Roet ha toud int ! Bah ! Red eo poursu ar chañs.
Ne ree nemed komz din deuz da hras, da gened.
Te 'oa koanta plahig en-doa biskoaz gwelet.
Koulskoude 'n-oa redet. Gwelet en-doa Bro-Hall,
Beajet en-devoa en kalz a vroiou all !
Gwelet en-doa Pariz ! En tud euz ar seurt-se
Eo aotreet, me 'gred, kaoud kredenn ha fe' !

Anna

Ya, va zad. Med siwa, me 'm-eus med enkrezo'
O weled e fiziit kement 'n eur reder bro.
Aze ho-peus roet pemp-kant lur d'eun aotrou
Ha ne welfot biken marteze o roudou.

Ar Bourhiz

Me 'lar dit, penn kaled, ez eo eun den a-boell.
Kredenn am-beus ennañ. Eun den eo 'vel ma fell.

Ha touet en-deus din e teuje war e giz
A-benn eun teir zizun, pe d'an hirra eur miz.
Red e oa dezañ mond da gomz ouz renerien
"La Compagnie des Mines" ; da glask micherourien,
Ha goude, p'en-dije prientet mad an traou
'Vije kroget raktal da gleuza ar parkou.

Anna

C'hwi 'ray 'vel ma kerot. Mez me ne garan ket
Stumm nag êr an den-ze. Hennez 'zo laer kuzet.

Ar Bourhiz

Eul laer !.. ; Red e vo din facha krenn diouzit.
Mad ! Bez soñj koulskoude eo ar gwaz 'roin dit !

Kevrenn III

An heveleb re. Ar Vamm.

Ar vamm

Gand eur vouez kraouenneg hag eun ton galleger.

Bonjour, mes chers amis. Krog oh d'ober eur gaoz !
Me 'vefe kuriuz...

Ar Bourhiz

Ni 'laro deoh penaoz.

Anna

Va mamm...

Ar Bourhiz

Va gwreg, setu amañ deuz petra e oa kont.
'Baoe eur pennad amzer 'reom 'med mond ha dond.
Poent eo kaozeal frêz. Dimezi a zo red.
Anna a zo en oad da vond gand eur pried.

Ar vamm

Dimezi, greet ha toud !... Sell amañ eul lizer
Digand "Monsieur" Mercier. Deut eo gand ar fakter¹¹.

*Rei a ra al lizer d'he fried ; hemañ a dap e lunedou hag a
lenn. Dre ma ya ; Anna a gemer he lien-godell da zeha he
daerou.*

Cher Monsieur,

Comme je vous le disais, je dois arriver prochainement
chez vous pour mener à bonne fin l'entreprise minière dont
j'ai la direction sur les terroirs de Plougar et communes
limitrophes.

J'en ai parlé au Directeur de la Compagnie Générale, qui
m'a donné carte-blanc pour prendre toutes mesures.
J'arriverai donc bientôt avec les premiers ouvriers.

¹¹ fakter : galleg "facteur", bet skrivet "fakter" evid ar rim. "paotr al liziri".

Agréez, Monsieur, l'assurance de mes civilités distinguées.

Anastase Mercier.

P.S. : Présentez, je vous prie, mes respects à Madame votre épouse, et mon plus gracieux bonjour à Mlle Anna, dont mon cœur se réjouit quotidiennement d'avoir fait la connaissance.

Ar vamm

'Barz ar penn diweza, e weler difazi
Ema 'n aotrou Mercier o klask an dimezi

Ar Bourhiz

(d'e verh).

Gweled a rez, Annaig, va merh kêz, gweled a rez
Petore parti¹² kaer a rafes gand hennez !

Ar vamm

Eur parti kaer, 'vid gwir ! Trugarez da Zoue
D'hen beza dre vuzud degaset er hontre.

Ar vatez

(en eur hanter zigeri an nor)

Madam' all' a sarvi !

Ar vamm

(d'he gwaz, en eur vond kuit).

Med galleg 'gomzo ken,
Ar beure-mañ dezi ar gourhemenn.

Kevrenn IV

Yann ar Miller, e-unan. Gwisket eo evel eul Leoniad pe eur gwiskamant breton all. Eur skourjez a zo gantañ en e zorn. Kana a ra en eur zond :

Mar 'mije bet ar skiant ha spered da rima
Em-bije savet eur zon d'am dousig ar hoanta.
Mez allaz, 'm-eus 'med kalon, ne don ket eur gouizieg,
Ne ouian ket ar galleg, n'ouzon 'med brezoneg !

Komz a ra :

Bah ! Perag 'n em skuiza da vond d'ober gwerziou ?
Re hlaharet ez on 'vid kaoud va rimellou.

Kana a ra eur pennad kenta a "Ganaouenn an durzunell" :

Kalz amzer am-beus kollet
O furchal ar hoajou
Evid klask an durzunell
Kousket war ar brankou ;
Decet am-beus va amors
Ha tennet am-beus fall,

¹² parti : galleg. Petore mad.

Achapel an durzunell
Ha nijet er hoad all.

*Trouz a glev 'dreg e gein. Trei a ra, hag e wel e zousig o
tond goustadig, war begou he zreid. Chom a ra souezet, mez
Anna a ra sin dezañ da devel.*

Anna

'Rez ket a drouz Yann baour. Mar ben gwelet gand va zad !
En eur gleved da zon, on deredet d'ar prad !
Me 'anveze da vouez.

Yann

Anna, va harante' !

(Koueza a ra d'an daoulin).

Anna

Sao 'lese ! – Gand va zad 'm-eus bet 'vid ar beure
Eur gont lemm ha garo diwar da benn, Yann baour.
Te 'oar ze koulz ha me, ne gar nemed an aour.

Yann

'Zell ket ouz ar galon.

Anna

Mez fiz ennon bepred.
Da garoud da viken 'm-eus d'ar Werhez touet.

Yann

O ! Anna, me a zoñj ennout ha deiz ha noz.

Anna

War ar bed 'vim juntet, - pe 'barz ar baradoz.

*Trouz a glevont. Anna ha Yann a red e-kuit, pep hini dre e
du. War-ze, eh erru an aotrou Teo.*

Ar bourhiz

Feiz ! Deut e oan d'ober eun dro 'barz em farkou.

Selloud a ra en e dro.

Red 'vo din lavared distanka ar gwaziou ;
An dour ne red ket ken.

Selloud a ra pelloh.

Ezomm am-beus ivez
Da lavared troha ar brouskoajou kelvez.

Mond a ra kuit en eur vutuni.

Eil arvest

Gweled a reer war an teatr eur strollad micherourien gand paliou, kreger, morzoliou ha barrinier houarn. Eun aotrou yaouank gand eul lostpik a gomz outo.

Kevrenn I

An Aotrou Mercier ; Micherourien

‘Hanta, va mignoned, erru om ‘benn ar fin.
Bremañ me baeo deoh¹³ beb a chopinad gwin.
Mez klevit mad ar pez a laran deoh bremañ.
Bet¹⁴ soñj om o c’hoari ar *gomed* amañ.
Me hen asur mad deoh, paeet e vefoh oll,
Mar gallan dond a-benn deuz ar penn euz va zaol.
It bremañ da zebri ho lein war va houst-me.
Warhoaz neuze, ‘krogim da bigosa ‘mene’.

Kevrenn II

Mercier

e-unan.

Setu-me o c’hoari va hoari diweza !
Me ‘gred e teuin a-benn da hounid ar plah ma’.
He zad ‘zo ker diod !... E bemp-kant lur, avad,
A ro din eun tañvez deuz an traou a hall kad !
Miniou plom hag arhant ! O brava sorhennou,
Am-beus kavet evid toulla ‘r sperejou !
Eur micherour bennag ‘zo bet feurmet ganin
A zikouro ‘hanon da guz¹⁵ ar pez a rin.
Mez va zaol ‘zo leh all... ar verh hag he leve !
Mez he leve dreist-oll eo a hoantean-me.

Kevrenn II

Ar bourhiz ; Mercier

Erruoud a ra ar Bourhiz, Mercier a ra dezañ eur bern arvezioù ‘giz Pariz. An aotrou Teo a zo ruz gand ar blijadur.

Mercier

“Bonjour“ deoh, aotrou ker. Penaoz ema ar bed ?
Spontuz ‘oa braz ar mall ‘oa ganin d’ho kweled !

Ar bourhiz, gand sellou livriz, a stard dezañ e zorn.

O ! va mignon karet ! Erru oh war ho kiz...
Pegen hir, pegen trist, am-beus kavet ar miz !

Gervel a ra :

¹³ Bremañ me baeo deoh : galleg. Bremañ e paein deoh

¹⁴ Bet : bezit.

¹⁵ da guz : da guzad.

Va gwreg Janed ? ... Va merh ?... Hastit, hastit afo !
Deuit buan amañ ! ‘Ma an aotrou distro !...

Trouz en tu all. An nor-dreñv a zigor, hag an itron An Teo a zered, hanter diskabell.

Mercier

o vond ‘trezeg dezi.

“Bonjour“, va itron ger. Laouen ouz ho kweled !

An Itron

Ha me eta, aotrou ! Va joa ‘zo braz-meurbed !

Kregi a ra an itron gêz da leñva gand al levenez. Ar Bourhiz a dorch e zaoulagad gand kil e zorn.

Mercier

Me ho ped, va zud ker, stankit krenn ho taerou.

Ar Bourhiz

Gouela, va aotrou ker, ‘ziskarg ar halonou

Gervel a ra :

Anna ! Va merh ! Deus ‘ta, peleh emaut chomet ?

Antren a ra Anna gand eun êr droug-kontant. An divroad a lamm ‘trezeg dezi, hag a bleg dirazi, ma stok e benn d’e zaoulin.

Mercier

Bonjour, Mademoiselle. List ‘hanon, m’ho ped, d’ho saludi bremañ gand kalz a lealded.

Anna

Gand eur vouez yen :

Me ho trugareka dezu ho kourhemennou.

Mercier

‘Zo ken pur, dimezell, ha kan an evnigou.

Ar Bourhiz

o sevel e zaouarn war-zu an neñv :

Pegen kaer gweled daou zen staget dre ar galon !... Mez azezom, m’ho ped, ha cheñchom bremañ ton.

Azeza a reont.

Hag ar miniou, aotrou ? Me zoñj ez oh deuet...

Mercier

Just a-walh. Ha warhoaz e vo ganto kroget.

Degaset ‘m-eus ganin eur bern micherourien,

Ar gwella ‘m-eus kavet ‘tousez al labourerien !

En pep korn dre amañ zo gwiskou plom-arhant,

Ha ‘vid unan roim, ni a hounezo kant !

An Itron

O Doue benniget !

Mercier

Kement-se 'zo gwirion !

Mez a-wechou 'vo red kleuza en douar don !...

Ar Bourhiz

Ingal eo pegen don ! Arhant ne vanko ket

Keid e vo em godell ar roudenn euz eur skoed.

Mercier

goustadig d'ar Bourhiz :

Ezomm am-beus da gomz diouzoh hoh-unan.

Ar Bourhiz

d'e wreg ha d'e verh :

M'ho ped, ho-tiou, list ahanom eun tamm bihan

Kevrenn IV

Mercier, Ar Bourhiz

Mercier

Al labour a grogom 'zo sur da zond da vad.

Kompagnunez Pariz 'deus roet din he grad .

'N em glevet on ganti da roi deoh an drederenn

Euz ar hounidegez a vo greet war ar bern.

Chom a ra da zoñjal.

Deuz eun tu all, erru eo poent din lavared

A beseurt karantez 'vid ho merh on devet.

Me he har ! War he lerh ne ran 'med hirvoudi.

'Pad ar miz diweza ne zoñjen 'med enni.

Me 'houlenn diganeoh roi din eta ho merh

Ha dirag tud ar vro, va brud a vezo gwerh.

Ouspenn, me 'm-eus madou e-tal kichenn Roazon.

Va zad a zo brudet, enoret 'n e ganton...

Ar Bourhiz

Pebez taol brao ! Eno 'oa ivez va mennad.

Ha va gwreg a zo prest da roi deoh he grad vad.

Deoh e vezo va merh, aotrou, bezit asur,

Rag me 'wel ez oh c'hwi eun den gouizieg ha fur.

Mercier

Ya, aotrou ker-meurbed. Me a bromet deoh

Ober eurvad ho merh, he haroud eveldoh.

Ar Bourhiz

Evid komañs, dalit eur billed a gant lur.

Mercier

en e berz e-unan :

Ar hoz Breton koz-mañ n'eo ket eun den gwall fur !

O trei 'trezeg an aotrou Teo, gand kalz a chiboudou :

O ! nann ! Se 'zo kalz re ! ! Biken ne gemerin !...

Ar galon a glaskan. N'eo ket arhant a fell din !

Ar Bourhiz

Kemer, kemer eta, ha ma vo fin dre eno.

An divroad a lak ar billed en e hodell.

Ar Bourhiz

Soñjom bremañ pegoulz ‘vo greet an embann.

Mercier

P’ho-pezo c’hoant, aotrou.

Ar Bourhiz

A-benn deiz goude,

E vo greet an eured dirag mêt ha kure.

O sevel hag o kemer breh Mercier :

Deuit bremañ da zebri eun tammig lein bennag,

Pa vez êzeet ar horv, ar spered ‘vez distag.

Mond a reont kuit dre eun tu.

Kevrenn V

Gweloud a reer eur vandennad micherourien o tond da zebri o lein. Eun daol a zeu ganto, ha chistr ha gwin gand lod all. Yann Miller a zo en o mesk. Eur vatez.

Per Cocagne, micherour.

Evom chistr a-gorvad !... Pa n’eo ket war on houst,

Evom mad, ha goude ‘vim divahagn ha moust.

Yann Miller

Evom chistr ar Breton ! Hennez eo ar gwella.

Evit, ha me ‘baeo eun dro goude houma’.

Per

Mad eo se ! Mar ‘mizem mignonned ‘barz ar vro

Ken digor hag eh out, ‘mizem c’hoariet tro !...

Yann Miller

a gan :

Chistr ar Breton ‘zo chistr bevuz.

Hennez a lak an dud nerzuz !

Chistr ar Breton eo ar gwella

‘Hallfed da gavoud er bed-ma’.

Per ha daou all a ziston

Chistr ar Breton eo ar gwella

‘Hallfed da gavoud er bed-ma’.

Derhel a reont da eva. Gweled a reer Yann ha Per o kaozeal goustadig, gand siniou sekred. Er heit-se, eur micherour a gouez mezo dindan an daol, ar re all a chom kousket. N’eus ken nemed Per ha Yann dihun, mez Per a zo mezo-dall. Eur paper a gouez, Yann her hemer.

Yann

'Hanta, Per, va mignon, petra 'zo goude ze ?

Per

Re am-beus lavaret... Keuz braz am-beus da ze...

Sorohal a ra hag e chom kousket.

Yann a zav, hag e ya er-mêz euz ar zal en eur grozal :

Mad eno ! Me 'oar an taol ! Pebez den fall ha laer...

N'eus ket amzer da goll, pe 'h eo greet on afer.

Redeg a ra kuit.

Trived arvest

Anna a zo o wriad en he jardin. 'Greiz-oll, eur gwaz a zaill ar hleuz, hag a zeu 'trezeg dezi. Yann ar Miller, he c'hoantuz, eo.

Kevrenn I

Yann Miller, Anna

Iskuzit ahanon, Anna, va dousig koant,
Komz raktal diouzoh am-beus eur braz a hoant.
Me 'ya da gonta deoh en komzou frêz ha berr
Ar pez am-beus klevet war eul louz a afer.
Degouezet e oa din beza ti eun hostiz
Gand micherourien deut en or bro a Bariz.
Neuze, en eur eva ganto eur werennad
Am-beus desket eun dra hag ho souezo mad.
Diwar nerz ar chistr dous ar rener anezo
En-deus lavaret din perag e oant er vro...
Beza 'z eus eun aotrou hag o fae da zoned
D'ober van da gleuza. Evid se int klasket.
Er heit-se an aotrou, dre chiboudou d'ho tad
'Zo en soñj da hounid tamm-ha-tamm e hrad vad
'Vid ma presto dezañ eur somm braz a arhant.
Da zimezi ganeoh en-deus ivez ar c'hoant.
Sellit, Annaig paour, petore stad spontuz
'Oa nezet dirazoh !...

Kevrenn II

An heveleb re, Ar Bourhiz a erru goustadig.

Ar Bourhiz

A ! Daou zen gwall-eüruz !

Diskouez a ra da Yann e zorn serret.

Ne pesort dizenor !... Te, kerz ahann, koz kouër !

Yann a ya 'trezeg ar Bourhiz gand droug braz ennañ.

Anna

oh en em lakaad etrezo.

O ! va zad, selaouit, me ho ped, an afer !...
Selaouit peseurt tra, evid or has da goll
A zo nevez steuziet...

Ar Bourhiz
Petra 'zo, merh diroll ?

Anna
O ! va zad ! Selaouit, me ho ped, an istor,
Ha n'en em lakit ket ker buan en fulor.
An aotrou a Roazon eh eo ar gwasa den
A hallfer da gavoud war ar bed penn da benn.

Ar Bourhiz
Petra ??

Anna
Selaouit 'ta petra en-deus steuziet
'Vid laerez ahanoh, ha koll ho merhed karet.
Yann Miller 'n-eus klevet eun ar vicherourien
Etre daou vannah chistr o komz diwar e benn.
Hennez n'ema er vro 'med evid ho suna !
An oll mengleuziou plom... kredit, ne dint netra !
Eñ a bae micherourien... d'ober eur *gomed*
'Vid skrapad hoh arhant, hag evid dimezi...

Ar Bourhiz
gand kounnar
Gaouiaded ! Daou haillon !

O trei war-zu Yann :
Te e-teus ivantet
Eur seurt torfetourez 'barz eun den ker brudet ?...
Leun out a warizi ! Nan out ket evid pad
Pa welez n'az-po ket va merhig da lipad !

Yann Miller
Dirag ho keriou fall, me a dleje tevel
Hag ho lez didruez marteze da vervel.
Mez me a gar ho merh, abalamour da ze
Me 'fell din dizolo eur vraz a fallente'.

Tenna 'ra eur paper er-mêz euz e hodell.

Sed eul lizer amañ, kouezet war al leurzi
Digand eur micherour, 'barz an ostaleri.

Ar Bourhiz
a dap e lunedou hag a lenn :

« Va mignon ker,
Setu-ni erru en Plougar. Or mestr, an aotrou Mercier, en-
desu tapet brao ar hoz bourhiz lorchuz-se, an Teo koz. Roet
en-deus dezañ da gredi edo mengleuzerien plom er vro, ha
ni a zo paeet gantañ da zikour da gas e daol da vad. Pa vezo
dimezet gand merh an hini koz...

Komz a ra :
Me eo an hini koz ?...

Lenn a ra adarre :
« Ha skrapet eun tamm arhant digantañ, e teuim adarre war
on hiz. Kenavo eta.

Da vignon : Per Cocagne. »

Komz a ra :
Ma Doue benniget !
Ha posubl e vije ?... O ! trubard milliget !

*Chom a ra mantret. Adselled a ra ouz ar paper hag hen
trei a ra a bep tu.*
Ya ! Dioutañ 'vez komzet ! E ano 'zo aze !
O klask ober eur zod emaint 'ta ganin-me ?

Er heit-se Anna ha Yann Miller a zo eet e-kuit.

Kevrenn III

*A-greiz m'ema kollet en e zoñjezennou, an Aotrou Mêr a
zo erru war an teatr, eur houriz ruz-gwenn-glaz gantañ.*

Ar Bourhiz, Ar Mêr

Ar Mêr

'Hanta ! va amezeg ! Petra 'rit-hu aze ?
Gortozit 'ta, ma kontin deoh eun dra neve'
Hag ho souezo krenn. Ar beure-mañ, abred,
Am-beus bet eul lizer demeuz perz ar pefed
Da laroud din ober areti dioustu-kaer
Eul laer deut 'n or bro... Ya, va homper, eul laer.
Henez en-deus bet greet meur a daol en Pariz,
Laerez ha friponad... Oad ket evid hen tiz.
Hogen dizoloet ez eo bet e roudou
En or bro ez eo deut d'ober laeroñsiou.

Ar Bourhiz

Ha piou ?

Ar Mêr

Jean Dumont, Mercier eo bet lesanvet.
'Hanta, komper, n'ouzoh ket petra am-beus greet ?
Gervel an archerien...

Ar Bourhiz

o pokad d'ar mêr.

Setu-te va zalver !

Ar Mêr

Hañ ?

Ar Bourhiz

Komper benniget, sell amañ eul lizer.

Ar Mêr

a lenn, hag a lavar goude :

Bezom laouen on-daou. Ma ne vez ket krouget
E hello komz kaloneg, eur Bater lavaret !
Mez petra 'zo aze ?

Kevrenn IV

An heveleb re, **Daou Archer**, gand **Mercier** entrezo,
chadennet e zaouarn.

An Archerien

Demad deoh, tudjentil.

Tizet ez eo ol laer. N'eo ket bet gwall abil.

Pellaad a reont en eur lavared :

Setu amañ eun taol ha na esperem ket !
Eun tamm enor a-mom 'vid hen beza paket.

Kevrenn V

Ar Mêr, Ar Bourhiz, Micherourien, Peizanted.

*A-boan eo pellaet an archerien, ma tremen ar
vicherourien hall en eur redeg, war o lerh eur vandenn
Vretoned, bizier ganto.*

Ar Vretoned

Haro war al laeron ! Baz d'al lakepoted !
Ar re-mañ 'devo soñj deuz bro ar Vretoned !...

Pellaad a reont oll.

Kevrenn VI

Ar Bourhiz, Ar Mêr, antren a ra **Anna** ha **Yann Miller**, a-
unan gand ar **Vourhizez** hag o matez **Katell**

Ar Bourhiz

O ! ma Doue, bezit da viken benniget
'Vid beza on tennet euz lasou payaned !
Tizet on bet, 'vid gwir, o tispriz va broiz,
Mez diagent me ray muioh a onestiz.

Lakaad a ra dorn Yann en hini e verh Anna.

Te, Yann, 'daleg bremañ, a vezo mab din-me.
Krog e-barz dorn va merh, rag bremañ eo dit-te.

Ar Mêr

Setu eun dimezi a ra va levez.
Ne vo ket a drubuill leh ma'z eus karantez.

Ar wreg

Bevit eüruz ho-taou. Me 'ro deoh va bennoz.

Gras deoh d'en em gared beteg ar baradoz.

*En eur drei 'trezeg he matez, Katell hag en eur lakaad he
biz dindan he fri :*

Ha te, Katell gollet, taol pled mad e komzfes
Tamm galleg ebed ken, pe 'vi kaset er-mêz !!

Yann Miller

'Vid beza pried mad n'eo ket red goud galleg.
Enor eta da Vreiz ha d'ar yez vrezonég !
Ra chomo pell ouzom lakizien faoz Pariz :
Frañs 'zo d'ar Frañsizien, ha Breiz 'zo d'ar Vreiziz !